

MITA MUSIIKKI ON

(Suomennos)

Sanalle musiikki perustaksi löytyy latinankielessä sana "musica" ja kreikkankielessä sana "Muses." (Muses — muusa — esittää kreikkalaisessa tarustossa runotarta, taiteiden ja tieteiden haltiatarta, mikä oli yksi kreikkalaisessa tarustossa puhutuista yhdeksästä haltiatarista. Suoranaisesti kreikan kielestä tuotuna musiikki sana tarkoittaa kai "runottarien taidetta," josta siten uskottavasti on muovautunut yleisemmin tunnettu nimitys säveltaide.) Filosofit selittävät musiikin olevan vain yhtä lajia liikuntaa. Tämä selitys tuntuu kuitenkin tyydyttämättömältä ja myönnettävästi se onkin vaikeasti ymmärrettävä. Musiikki sellaisena, kuin ihmiset sen ymmärtävät ja sitä tulkitsevat, eroaa kokonaan sellaisesta musiikista, jota eläimet, kuten koirat ja jänikset, ymmärtävät, Molemmat kuuloelintensä kautta, mutta se vaikuttaa niissä kokonaan eri tavalla.

Ihmisissä musiikki herättää tunteita, henkisiä ajatuksia ja mielikuvituksia, eri ihmisissä luonnollisesti eri tavalla. Sitävastoin voidaan hyvällä syyllä epäillä josko alemmissa eläimissä musiikin vaikutuksesta ollenkaan herää sellaisia tunteita kuin ihmisissä. Kuten sanottu, musiikki ei vaikuta edes kaikkiin ihmisiin aivan samalla tavalla. Musiikki tai sävel, mikä joihinkin ihmisiin vaikuttaa syvästi, suurta mielenkiintoa ja tunteita herättävästi, voi sivuuttaa toiset ihmiset tekemättä heihin minkäänlaista vaikutusta. Esimerkiksi länsimainen musiikki, kuten kerrotaan, ei saa osaksensa juuri minkäänlaista vastavaikutusta kiinalaisissa, jota vastoin se australialaisissa alkuasukkaissa voi herättää voimakkaita tunteita.

Saadaksemme jonkinlaisen peruskäsityksen siitä, mitä musiikki todellisuudessa on, meidän täytyy mennä takaisin päin ajassa, aina ihmisrodun alkuaikoihin saakka. Mahdollisena voidaan pitää sitä olettamusta, että alkuperäisintä musiikkia oli rummutus, vaikka jotkut kirjailijat tosin ovat taipuvaisia sellaiseen käsitykseen, että jo ennen rummutusta ihmiset tulkitsevat musiikkia jonkinlaisena messuamisena tai laulamisena.

Musiikki, perusteellisesti sanottuna, ei ole mitään muuta kuin sen henkilön tunteiden ilmaisemista — tulkintaa — joka musiikkia esittää, siis tavaltaan samanlaista kuin puhuminen. Se henkilö, jo-

ka musiikkia tai esitettävää säveltä kuuntelee, tuntee samanlaisia tunteita ja ajatuksia kuin esittäjä, jos vaan kumpikin näistä ymmärtää musiikkia samalla tavalla. Sitävastoin, jos he eivät musiikkia ymmärrä samalla tavalla, voi tulkinta täydellisesti epäonnistua. Tällä tarkoitamme, että esimerkiksi kun afrikalainen alkuasukas rummuttaa jotain "säveltään," niin hän voi tuntea suurta tyydytystä ja syvää mielenliikutusta esityksessään, jota vastoin rummutusta kuunteleva amerikalainen jää kokonaan osattomaksi niistä tunteista, joita rummuttaja tuntee. Samoin päinvastaisessa tapauksessa voidaan viululla soittaa jotain hyvin kaunista säveltä — sonaattia — ilman että afrikalainen alkuasukas tuntisi minkäänlaisia tunteita, sellaisia tunteita nimittäin, joita soittoa kuulevat amerikalaiset ja europalaiset voivat tuntea. Voidaan lausua, että musiikki tavallaan tulkitsee suoranaisesti ihmiskunnan eri rotujen sivistyksen tasoa. Väitetään nimittäin, että aina sen mukaisesti kuin jokin rotu sivistyy, kasvaa sen musikaaliset taipumukset ja musiikin kaipuu lisääntyä.

Musiikki sellaisena kuin me sitä ymmärrämme ja tulkitsemme, s. o. rytmillinen musiikki ja erikoisesti sävelletty laulu, on verrannollisesti nykyaikaista alkuperältään. Voidaan epäillä josko vanhan ajan kreikkalaiset ja roomalaiset tunsivat sävellettyä — säännösteltyä — musiikkia juuri sanottavasti. Noilta ajoilta meille ei ole kulkeutunut minkäänlaista todistusta, mikä pätevästi todistaisi sen, että niihinkin aikoihin kirjoitettiin musiikkia. Hyvällä syyllä voidaan ainakin olettaa, että jos yksinkertaisempiakin sävellyksiä olisi kirjoitettu, niin jonkinlaisia jäljennöksiä niistä olisi meidän ajallemme säilynyt.

Varmuudella kuitenkin voidaan lausua, että ennen vanhan ajan kreikkalaisia ja roomalaisia ei ollut minkään muunlaista musiikkia kuin rummutusta ja mahdollisesti jonkinlaista messuamista. Tästä laista oli pitkät ajat, mahdollisesti miljoonia vuosia, aina siihen aikaan saakka, mikä alkoi neljä tai viisituhatta vuotta sitten.

Musiikin kirjoittamiseksi ja käytännöllistyttyänsä tehtiin ensimmäiset todelliset ja onnistuneet yritykset vasta keskiajalla. Sen jälkeen musiikki on edistynyt nopeasti, hyppin ja askelin.

Yksi omituinen piirre musiikissa näyttää olevan se, että kun joku säveltäjä onnistuu luomaan kapaleen tai sävellyksen, mikä kohoaa hänen aikaansa ylemmäksi, niin usein sitä ei ymmärretä ollenkaan. Tämä uskottavasti johtuu siitä, että yleinen taso musiikin ymmärtämisessä ei ole säveltäjän saavuttamalla asteella. Sattuvan kuvauksen tästä antaa Richard Wagner, jonka tulkitsema musiikki sai olla huomiota vailla useita vuosia, vaikka sitten myöhemmin hänen sävellyksiään ihailtiin musiikkitaiteen suurina tuotteina. Muuta selitystä tähän ei voida esittää kuin se, että yleisö ei voinut ymmärtää musiikkia niin ylevästi kuin Wagner.

Nykyajan keskiarvoisetkin ihmiset voivat ilman suurempaa vaivaa säilyttää muistissaan musikaalisia säikeitä ja kokonaisia sävellyksiäkin. Hyvällä syyllä voidaan olettaa, että vanhan ajan roomalaiset sen paremmin kuin kreikkalaisetkaan eivät voineet säilyttää mielissään säveleitä. Ja ilman pienintäkään epäilystä voidaan lausua, että eläimet eivät voi muistaa säveleitä.

Eläimet kylläkin voivat jäljitellä joitakin ääniä, kuten esimerkiksi koira voi ulista jonkun vussin äänilajin sointuessa. Mutta noin yleisesti puhuen eläimet eivät voi ymmärtää musiikkia sillä tavalla kuin me sitä ymmärrämme ja kirjoitettuna tulkitsemme. Jotkut eläimet voidaan totuttaa musikaalisiin rytmeihin. Mutta tässä tapauksessa ei ole kysymyksessä musiikin ymmärtäminen, vaan paremmin ehkä vaistomainen liikkeiden tottuminen. Liikkeitä rytmillisessä tahdista tekevät eläimet voisivat ehkä tehdä kaikki samat liikkeet sanelun jälkeen tai siten, että tahdissa toistuvat äänet otettaisiin jollain kilähtävällä tai rämähtävällä esineellä. Kaiken tämän tietävät eläinten kesyttäjät ja opettajat.

Sellainen käsitys, että musiikin täytyy välttämättömästi yhdistyä ääneen, jonka saamme kuuloaistimme kautta, on kokonaan harhaan johtava. Jokseenkin kaikki ihmiset voivat ajatella musiikkia, voivat ajatuksissaan kerrata sävellyksiä ilman, että kuulisivat minkäänlaisia ääniä. Me voimme ajatuksissa kerrata lauluja ja säveleitä ja saada niistä itsellemme jotakuinkin samanlaisen nautinnon

— mielikuvituksen — kuin jos niitä ääneen laulisimme tai viheltäisimme, elikkä kuunteleisimme niitä orkesterin soittavan. Ei ainoastaan säveleitten ja nuottien muistelemisen, kertaaminen ajatuksissa, ole mahdollinen, vaan sen lisäksi me voimme ajatuksissamme luoda määrättyjen soitinten äänet melkein yhtä "luonnollisiksi" kuin jos ne todellisuudessa kuulisimme.

Tosin ehkä meidän täytyy myöntää, että musiikki on kiihottavampaa, vaikuttavampaa, kun sen saa kuuloaistintensa kautta. Mutta jokatapauksessa kuitenkin jää todeksi, että niidenkään, jotka ovat syntyneet kuuroina tai jollain tavalla kuulonsa menettäneet, ei tarvitse jäädä musiikin tarjoamaa nautintoa vaille.

Kuurot ihmiset, yksinpä sellaisetkin, jotka ovat syntyneet kuuroina, voivat oppia soittamaan hyvin, monilla erilaisilla instrumenteilla, erikoisesti metallista valmistetuilla, koska niissä voi tuntea rytmit — tahdin — väreilyn kautta. Nämä tällaiset kuurot voivat nauttia musiikista yhtä hyvin kuin sellaisetkin, jotka kuulevat.

Joskus kaukaisessa tulevaisuudessa voi tulla aika, jolloin ihmiset eivät enää kaipaa "suullista" eli "sanallista" musiikkia, ei ainakaan siinä määrin kuin nykyaikana. Musiikki voi muuttua ajatukselliseksi, sellaiseksi, että mielikuvitusten kautta voidaan aivostossa synnyttää musikaalisia väreilyjä. Tai nämä väreilyt voidaan synnyttää erikoisilla kojeilla, joissa ei synny ääntä, vaan ainoastaan väreilyjä. Näin esimerkiksi joku aika sitten keksityllä kojeella, jota nimitetään physiophoneksi, voidaan antaa musikaalisia nautintoita kuuroille. Tämä tapahtuu siten, että kuurojen sallitaan pitää käsissään jonkunlaisesta metallista valmistettuja sähköpuikkoja, jotka välittävät ääniväreilystä sähköväreilyksi muutetun musiikin. Fonografiin vain yhdistetään jonkinlainen koje, mikä toimittaa väreilyn vaihtamisen. Tällaista kojetta kun käytetään, niin kuurot saavat musiikin käsienensä kautta ja voivat siitä nauttia, vaikka eivät kuule yhtään mitään. Samanlaisen vaikutuksen voivat kuurot ihmiset saada kun koskettavat soittimiin, kuten esimerkiksi pianon soitinlautaan, jossa tuntuu väreilyt kun pianolla soitetaan.

